

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjjelte

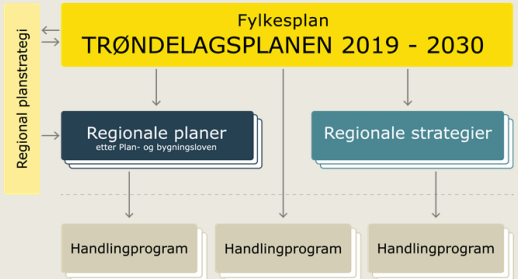
HANDLINGSPROGRAM 2020 - 2021

-for strategien "Et verdiskapende Trööndelag"

Vedtatt av Fylkesutvalget 3.12.2019

Innledning

<p>Handlingsprogrammet 2020 - 2021</p>	<p>Handlingsprogram 2020-2021 konkretiserer strategien, <i>Et verdiskapende Trøndelag</i>. Handlingsprogrammet er et resultat av en bred prosess, og er handlingsprogram nr. 2 i strategiperioden 2018 – 2021. FNs bærekraftsmål danner utgangspunktet for all regional planlegging, inkludert den overordna Trøndelagsplanen som definerer regionens overordna mål fram mot 2030, og verdiskapingsstrategien med tilhørende handlingsprogram. De globale klima- og miljøutfordringene krever en omstilling til et samfunn hvor vekst og utvikling skjer innen naturens tålegrenser. Samfunnet må gjennom et grønt skifte.</p> <p>Fylkeskommunen som regional samfunnsutviklingsaktør har gjennom regional planlegging et særlig ansvar for at aktører trekker i samme retning for å utvikle Trøndelag. Handlingsprogrammet skal bygge opp under verdien av et seriøst trøndersk arbeids- og næringsliv. For arbeidet med verdiskapingsstrategi og handlingsprogram er det etablert et «Næringspartnerskap Trøndelag». Det er etablert delprosjektgrupper for oppfølging av hvert satsingsområde.</p> <p>Trøndelag har status som samisk forvaltningsområde og har en samarbeidsavtale med Sametinget som legger føringer for dette handlingsprogrammet. Tilrettelegging for næringsutvikling er avhengig av god infrastruktur og innsats på mange ulike samfunnsområder. Verdiskapingsstrategien og handlingsprogrammet må derfor sees i sammenheng med andre regionale planer. For valgperioden 2019-2023 har det politiske flertallet i fylkeskommunen vedtatt en politisk plattform, «Frostaerklæringen», som gir føringer for arbeidet.</p>
<p>Relevante MÅL I TRØNDELAGSPLANEN</p>	<ul style="list-style-type: none"> • I 2030 skal god livskvalitet og mangfold kjennetegne Trøndelag • I 2030 er Trøndelag best i Norge på regional samhandling • I 2030 har Trøndelag et omstillingsdyktig og framtidsrettet arbeids- og næringsliv • I 2030 er Trøndersk næringsliv basert på miljøvennlig næringsutvikling og teknologi • I 2030 har Trøndelag bærekraftig produksjon av mat og bioråstoff • I 2030 har Trøndelag en bærekraftig areal- og transportstruktur • I 2030 har Trøndelag et balansert utbyggings- og bosettingsmønster • I 2030 har Trøndelag et samordnet transport- og samferdselssystem
<p>Overordnet MÅL</p>	<p>Økt bærekraftig verdiskaping og internasjonal konkurransevne i Trøndelag</p>
<p>Plassering i PLANSYSTEMET</p>	 <p>«Strategi for innovasjon og verdiskaping i Trøndelag» blir fulgt opp gjennom dette regionale handlingsprogrammet.</p>
<p>Tilgrensende REGIONALE PLANER</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kulturstrategi for Trøndelag • Kompetansestrategi med tilhørende handlingsprogram • Internasjonalt handlingsprogram (under arbeid) • Regional plan for kulturminner (under arbeid) • Strategi for klimaomstilling (under arbeid) • Forsknings- og utviklingsstrategi for Trøndelag • Regional plan for arealbruk (under arbeid) • Delstrategier innenfor samferdsel • Regionalt Bygdeutviklingsprogram

Bioøkonomi

Bioøkonomi er verdiskaping basert på bærekraftig utnyttelse av fornybare biologiske ressurser i jord-, skog-, reindrift, utmark- og havbruksnæringer.

Mål	Strategi	Tiltak
<ul style="list-style-type: none"> • Trøndelag er en ledende region i utvikling av bioøkonomien. • Trøndelags naturressurser brukes som råstoff for økt lokal og industriell produksjon. • Trøndelag er Nord-Europas matregion nr. 1.	<ul style="list-style-type: none"> • Disponere produksjonsarealene på en optimal måte. • Videreutvikle samarbeid mellom kunnskapsmiljøene og næringsutøverne. • Økt samhandling på tvers av ulike fagmiljøer for å bygge opp under ny, grønn industri. • Styrke det tverrfaglige samarbeidet mellom blå og grønn sektor.	<ul style="list-style-type: none"> • Bidra til en helhetlig og forutsigbar arealforvaltning og arealutnyttelse for økt bærekraftig verdiskaping og som klimatiltak gjennom karbonbinding. • Tilrettelegge for utvikling og bruk ny teknologi for effektiv og klimasmart produksjon og transport. • Videreutvikle arenaer for samhandling innenfor og mellom verdikjedene. • Legge til rette for økt produksjon og bærekraftig utnyttelse av regionens biomasseressurser og restråstoff. • Utvikling av regionale merkevarer med nasjonalt og internasjonalt vekstpotensial. • Ta vare på dyrkajord og beiteressurser i utmark for reindrift og husdyrhold.

Eksempel på igangsatt tiltak på dette innsatsområdet er «Verdiskapingsanalysen for hav-, jord- og skogbruksnæringene i Trøndelag».

NCE Aquatech Cluster, Arena Skog, Bondelaga og Trøndelag fylkeskommune samarbeider om en verdiskapingsanalyse for hav-, jord- og skogbruksnæringene i Trøndelag. Målet er å få mer kunnskap om muligheter for verdiskaping på tvers av jordbruk, skogbruk, fiskeri og havbruk.

Sirkulærøkonomi

Sirkulærøkonomi har som mål at ressurser forblir i økonomien lengst mulig gjennom redusert råvarebruk, avfall, utslipp og energi.

Mål	Strategi	Tiltak
<ul style="list-style-type: none"> • Økt regional verdiskaping basert på smart ressursbruk. • Minimere avfall fra produksjon og forbruk.	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle nye forretningsmodeller for ressurseffektiv produksjon og forbruk av ressurser. • Øke utnyttelsen av restråstoffer basert på produktinnovasjon og bedriftssamarbeid. • Erstatte fossilbaserte produkter med bio-baserte produkter.	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle metode og gjennomføre kartlegging, samt tilgjengeliggjøre kunnskapen om viktige materialer og ressurser i regionen. • Utvikle kompetanse og kapasitet hos innovasjonsmiljøene for økt innovasjon innen sirkulærøkonomi. • Kartlegge og formidle barrierer i lover og regelverk for sirkulær ressursutnyttelse. • Trøndelag må bruke sin innkjøpsmakt til å etterspørre produkter fra gjenvunnet råstoff.

Eksempel på igangsatt tiltak på dette innsatsområdet er utvikling av sirkulært bedriftsnettverk – Thamsklyngen på Orkanger

Formalisert samarbeid mellom bedrifter innenfor avfalls-, transport-, industri- og energibransjen som jobber med Industrielle symbioser, en form for ressurseffektiv verdiskaping hvor bedrifter samarbeider om infrastruktur, råvarer og biprodukter.

Havrommet

Havrommet omfatter biomarine ressurser, fiske, fangst, havenergi, miljø, olje, gass, skipsfart og marin og maritim teknologi.

Mål	Strategi	Tiltak
<ul style="list-style-type: none"> • Styrke regionens sterke posisjon som ledende teknologileverandør til havromsrelatert næringsliv. • Etablere laboratoriefasiliteter for uttesting av ny teknologi.	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle regionale innovasjonsmiljø med teknologifokus. • Tettere samarbeid mellom industri og FoU-miljø. • Tilrettelegging av areal og infrastruktur for virksomheter i sjø.	<ul style="list-style-type: none"> • Bidra til etablering av regional inkubator innen havrommet med distribuerte inkubatortjenester. • Utnytte mulighetene knyttet til etableringen av Ocean Space Center innenfor teknologi og biologi. • Bidra til å utvikle leverandørindustrien med spesielt fokus på bærekraftige løsninger gjennom sterkere samarbeid med klynger og nettverk. • Bidra til å få bygd ut IT-infrastruktur lengre til havs. • Støtte opp under trøndersk næringsliv som retter seg mot offshore energiproduksjon.

Eksempel på igangsatt tiltak på dette innsatsområdet er «Kompetansekartlegging innen marin og maritim sektor».

Kartleggingen har sett på hvilke fagområder som har størst kompetansebehov og hvordan kompetansehevende tiltak best kan tilbys til næringslivet. Arbeidet skal danne grunnlaget for å utvikle nye utdanningstilbud.

Smarte samfunn

Samfunns- og arealplanlegging og teknologi legger til rette for bærekraftige og moderne samfunn der både økonomiske, sosiale og miljømessige verdier er gjennomgående for alt vi gjør og skaper. Viktige elementer er å skape nye, bærekraftige produkter, tjenester og forretningsmodeller og samfunnsfunksjoner innen og på tvers av tradisjonelle bransjer, teknologier og disipliner.

Mål	Strategi	Tiltak
<ul style="list-style-type: none"> • Være et ressurseffektivt samfunn med økt utnyttelse av smart teknologi. • Ha god kompetanse i næringslivet og offentlig sektor for å utnytte nye teknologiske muligheter.	<ul style="list-style-type: none"> • Benytte smart teknologi for å oppnå økt sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft. • Benytte kompetansebasene på digital teknologi for å heve den digitale kompetansen i næringslivet og offentlig sektor. • Bruke regionen som testarena.	<ul style="list-style-type: none"> • Etablere innovasjonspartnerskap mellom offentlig sektor og privat næringsliv. • Ta i bruk ny teknologi blant annet gjennom digitaliseringspiloter og utviklingsprosjekter. • Styrke og videreutvikle digitalt og teknologisk kunnskapsløft i næringsliv og offentlig forvaltning og fremme digitaliserte arbeidsprosesser. • Videreutvikle og stimulere næringslivet som leverandør av innovative løsninger for vei, sjø og landtransport • Teste ut modeller for digitale møte- og undervisningsarenaer • Ta i bruk samfunns- og arealplanlegging som verktøy for bedre samhandling, samlokalisering og ressurs- og logistikkmessig utnyttelse.

Eksempel på igangsatt tiltak på dette innsatsområdet er «Innovasjonspartnerskap, Psykisk helsevern»

St. Olavs Hospital har fått støtte fra ordningen «Innovasjonspartnerskap» og sammen med innovasjonspartnere i næringslivet jobber de for å utvikle løsninger for effektiv opplæring på farlige situasjoner innenfor psykisk helsevern.

Opplevelsesnæringer

Opplevelsesnæringene er reiseliv og opplevelser knyttet til mat, natur, kulturarv og større arrangement, og har fokus på utvikling av kommersielle opplevelser som kan tiltrekke seg et større volum nasjonale og internasjonale besøkende.

Mål	Strategi	Tiltak
<ul style="list-style-type: none"> • Være nasjonalt ledende på opplevelser basert på mat, natur- og kulturarv. • Økt samarbeid mellom aktørene. • Økt og tydelig markedsorientering på produkter og tjenester.	<ul style="list-style-type: none"> • Etablere kobling og samhandling mellom relevante aktører og organisasjoner. • Tilrettelegge for kunnskapsbasert utvikling og produksjon av salgbare produkter og tjenester. • Gjøre opplevelsene tilgjengelige for markedet. • Prioritere opplevelser og historier som skal profilere hele regionen.	<ul style="list-style-type: none"> • Følge opp valgt scenario og prioriterte tiltak på bakgrunn av «Kunnskapsgrunnlag og scenarioprojekt» for en tydeligere retning, mer enhetlig markedsføring og bedre samhandling. • Videreutvikle arenaer for opplevelsesnæringer i Trøndelag. • Kartlegge miljøenes digitale behov og teste ut nye løsninger for formidling og storytelling. • Legge til rette for at næringen kan utvikle flere helhetlige opplevelseskonsepter og reisemål basert på natur-, kulturarv- og måltidsopplevelser i tråd med FNs bærekraftsmål, og som bidrar til flere helårs arbeidsplasser.

Eksempel på igangsatt tiltak på dette innsatsområdet er «Kunnskapsgrunnlag og scenarioprojekt for Trøndelag som opplevelsesdestinasjon mot 2030».

Arbeidet skal gi mer kunnskap, skape et fremtidsbilde og finne videre retning for utvikling, samt velge tiltak som vil løfte trøndersk opplevelsesnæring fremover.

Tiltak som er felles for satsingsområdene

Verktøy	Mål	Strategi	Tiltak
Samhandling og klynger	<ul style="list-style-type: none"> • Ha et effektivt innovasjonssystem. • Ha flere tverrsektorielle samarbeid og koblinger. • Bruke offentlige innkjøp aktivt for å fremme utvikling av nye og innovative produkter og tjenester. 	<ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle og samordne innovasjonssystemet med avklarte roller. • Videreutvikle og harmonisere våre regionale partnerskap og arenaer. • Styrke samarbeidet innenfor, mellom og på tvers av virksomheter, verdikjeder, klynger og FoU-miljø. • Utvikle og styrke verdikjedene. 	<ul style="list-style-type: none"> • Øke bruken av offentlige innovative anskaffelser og økt innkjøpskompetanse. • Øke kompetansen, samhandlingen og informasjonsdelingen i og mellom virkemiddelapparat, innovasjonsselskap, kommunens førstelinjetjeneste, næringsforeningene, utdannings- og forskermiljøer. • Utvikle rollene som følge av regionreformen. • Bidra til å utvikle, videreutvikle og synliggjøre klynger. • Utvikle og utnytte samarbeidsavtaler med universitetene i regionen på en systematisk måte.
FoU og kompetanse	<ul style="list-style-type: none"> • Være en region der forskning, kompetanse og teknologi er drivkrefter for økt verdiskaping i arbeids og næringsliv. • Ha god utviklingskapasitet og utviklingskompetanse i arbeids- og næringslivet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Jobbe for tilpassede og forutsigbare virkemidler som stimulerer til næringsutvikling. • Videreføre mobiliseringsarbeidet rettet mot virksomheter, arbeids- og næringsliv. • Øke næringslivets bestillerkompetanse av forskning, kompetanse og teknologi. • Legge til rette for regionen som testarena og bidra til etablering av ulike laboratorier. • Aktivisere offentlig sektor som innovasjonsdriver gjennom sine innkjøp. 	<p><u>FoU</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Etablere bedre dialog mellom FoU-aktører og næringer, og gjøre forskning mer tilgjengelig. • Legge til rette for kunnskaps- og erfaringsdeling om virkemidler, prosjekter og resultater. • Utvikle Trøndelag som testarena, og markedsføre og videreutvikle laboratorier for undervisning, testing og demonstrasjon. • Bidra til kommersialisering av forskningsresultater. <p><u>Kompetanse</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Utvikle kunnskap om tilbud og etterspørsel av kompetanse og formidle behovet og tilbudet til aktuelle målgrupper gjennom blant annet karriereveiledning, livslang læring, studentmobilitet og skole- næringslivssamarbeid.

-
- Gjøre næringslivet bedre rustet til konkurranse om leveranser til offentlig sektor.
  - Videreutvikle og etablere ordinære og desentraliserte utdannings- og kurstilbud i tråd med næringslivets behov.
  - Støtte opp om rekrutteringsprosjekt for bransjer og områder med rekrutteringsutfordringer.
  - Felles innsats for tilstrekkelig antall læreplasser.
  - Legge til rette for at entreprenørskap og innovasjon får større fokus i hele utdanningsløpet.
  - Stimulere til kompetanse- og FoU-samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner, virkemiddelapparatet, næringslivet og offentlig sektor.

* *Se også handlingsprogram 2020 – 2021, Kompetansestrategi for Trøndelag.*

Internasjonalt

- Ha et sterkere internasjonalt konkurransedyktig arbeids- og næringsliv.
- Aktivt delta i internasjonale programmer og benytte Innovasjon Norges uteapparat.
- Bidra til målrettet informasjon og veiledning om, og mobilisere til internasjonale prosjekt som bidrar til kobling mellom forskning, næringsliv og offentlig sektor.
- Styrke kompetansen og evnen til internasjonalisering hos bedriftene i regionen.
- Synliggjøre gode internasjonale prosjekter og internasjonal aktivitet som involverer trønderske aktører.
- Markedsføre regionens fortrinn som lokaliseringssted for internasjonale bedrifter.

Foto: Kommunikasjonsavdelingen NTFK, Thorleif Thorsen og Steinar Johansen